

El 27 de maig del 2010, el Parlament de Catalunya va aprovar la Llei dels drets i les oportunitats de la infància i l'adolescència (Llei 14/2010, del 27 de maig). Entre les novetats d'aquesta llei i després d'una prova pilot a Catalunya, hi ha la figura de les famílies acollidores professionalitzades en unitats de convivència d'acció educativa (UCAE). Aquesta nova fórmula donaria atenció bàsicament als infants i adolescents tutelats que necessiten una atenció molt més especialitzada per diferents raons:

- Perquè són menors amb necessitats educatives especials, malalties cròniques i/o trastorns de conducta.
- Adolescents: per la seva dificultat a l'hora de trobar una família d'acollida.
- Grups de germans: per evitar la separació i el trencament del vincle entre ells.

I tal com deia Imma Pérez i Rovira (secretària d'Infància i Adolescència) en aquell moment: «El que perseguim és que aquesta modalitat d'acolliment sigui una eina de treball que possibiliti millorar la nostra tasca, que ens permeti donar una atenció de més qualitat als nostres infants i adolescents, i que ens ajudi a donar compliment al dret que tot infant té a viure i créixer en una família».

L'experiència en aquell moment la vam iniciar dos famílies i quatre anys més tard, no som més de setze a tot Catalunya. Durant dos anys, aproximadament, va estar parat el procés de validació de UCAE i quan va tornar a posar-se en marxa per segona vegada, ja havia canviat tot; ja no es parla de professional si no de especialitzat i s'obre el ventall d'habilitacions a les professions més de caràcter social-sanitari. Es passa de tenir un contracte TRADE a cobrar una prestació pel servei. Tot sense tenir en compte als professionals i sense preguntar a les famílies que som UCAE.

La nostra experiència va començar el juliol del 2010... En aquest moment tenim un grup de germans i una nena amb una discapacitat del 60%

Com a educadors, estem acostumats a fer informes, plans de treball, elaborar, recollir i transmetre actuacions, verbalitzacions i altres situacions que ens ajudin a millorar cada dia la nostra feina. Però com explicar un sentiment, una vivència, un canvi, una oportunitat... Com fer un pas més, dins la nostra professió. Com aprofundir uns metres més dins d'un pou profund, fosc i silenciós. Com arribar a l'interruptor que encengui la llum d'aquell nen/a.

Amb la nostra vida quotidiana busquem alguna cosa més que paraules, teories o grans exposicions, que encara que faciliten el nostre treball teòric, no sempre tenen relació amb la realitat.

I és que no sempre la teoria i els informes ho expliquen tot o et donen la resposta que vols. Treballem amb nens i cada un d'ells és diferent. I cada dia de cada un d'ells es conforma d'una manera diferent. Les combinacions són infinites i el nostre saber, limitat.

Cada nen és un començar de nou, un full en blanc que anirem omplint, un interrogant permanent i nosaltres, com a educadors, hem de ser capaços d'estar oberts, receptius, amb capacitat d'adaptació i amb un esperit crític que ens mantingui constantment en la realitat de cada moment.

El procés que es genera a partir del desemparament d'un nen/a per part de l'Administració és llarg. En la majoria dels casos, sobrepassa fins i tot els límits temporals i legals previstos. Papers, reunions, compareixences, visites, valoracions professionals... Temps, molt temps. I tots sabem que el nostre temps, no és el d'ells. El nostre temps professional té horari, el d'ells no. El seu és un temps mort, incontrolat, impredecible. És un forat negre, un espai buit ple de la vida de cada dia, amb les imatges del passat, amb la inseguretats que genera el desconeixement i la manca de referents clars. És un temps que no s'acaba mai quan ells volen, o s'acaba sempre que ells no volen.

Com a professionals creiem necessària una atenció de la infància i adolescència amb necessitats educatives especials, trastorns de conducta, malalties o atenció de grups de germans, des d'una atenció especialitzada i alhora propera i familiar.

El temps de dedicació exclusiu, la capacitat de poder atendre tres o quatre nens/es. L'experiència educativa per a donar resposta a les diferents situacions, entre elles les conflictives. Tenir clar que el límit forma part de la seva educació. Entendre i facilitar les visites biològiques, trucades i altres... Però, sobretot, veure el nen/a com una oportunitat, com un valor social i personal, com una persona que aporta i enriqueix tot l'entorn, és el que diferencia la família professional.

I és en tot aquest procés dintre de la nostra família, que van consolidant les seves estructures progressivament. Han d'aprendre a desaprendre tot el que han viscut. Han de tornar a aprendre sense oblidar, però transformant tots els sentiments en energia resilient i generar de nou tota l'autoestima que els han pres, robat i/o anul·lat en tot aquest procés tant familiar (família biològica) com institucional.

Deixen de ser fantasmes per a la societat. Existeixen, es veuen, són presents, són importants, són estimats, són tinguts en compte... La por es dilueix. La inseguretat s'ha transformat en confiança i la confiança en autoestima. Parlen i t'expliquen, i sobretot i per damunt de tot, són ells, amb el seu passat, amb un present i amb la idea que en aquest procés hàgim estat capaços de posar a les seves mans les eines suficients perquè puguin dibuixar el futur que desitgin.

Mirem al passat, els veiem ara i tenim clar que ha valgut la pena.

S'ha de desplegar i normalitzar la llei però amb la implicació de tots els agents que treballem amb els nens. Hem de construir des de la base i de forma coherent i consensuada amb; col·legis professionals, entitats, UCAEs i administració. Hem de fer realitat aquesta xarxa de la que tant parlem i com a professionals, poder participar de tot el procés conjuntament amb EAIA i ICIF. Si es així, el futur dels nostres nens es veurà una mica més clar.

Toni Rubio (Educador Social i UCAE)